

RÅDBERG, ANDERS FREDRIK

**Praktisk handbok för vaxel- undervisnings-
scholar./(Fredrik Rådberg.) Linköping, 1820;
Petre och Abrahamsson.**

Linköping
1820

EOD – Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 10 europeiska länder!

Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400-till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

EOD bokens fördelar!

- Få samma utseende och känsla som med originalet!
- Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
- Skriv ut enstaka sidor eller hela boken.
- *Sök:* Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
- *Klipp & klistra:* Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).

Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken. EOD erbjuder åtkomst till digitaliserade dokument enbart för personlig, icke-kommersiell användning. För annan användning vänligen kontakta biblioteket.

- Villkoren på svenska: <http://books2ebooks.eu/odm/html/nls/sv/agb.html>

Fler e-böcker

Redan nu erbjuder 30 bibliotek från 12 europeiska länder denna service.
Mer information finns tillgängliga via <http://books2ebooks.eu>

RÅDBERG

Unders.
Folkskola

(Bd)

1700-1829

PRAKTISK HANDBOK

för

Vexel-Undervisnings- Scholor.

J. Rådberg.

LINKÖPING, 1820;
PETRE och ABRAHAMSSON.

Den Fransyska Vexel-Undervisnings-Metho-
den, om hvilken här är fråga, är hvarken
Doctor Bells eller Lancasters. Den utgöres af
Elementer, valda ur bådas, och af hvilka män
fökt att bilda ett fullkomligare helt. Man har
afvaktat erfarenhetens vitsord, innan man velat
för allmänheten framställa Methodens grundsats-
ser. Ögonblicket är nu inne, att låta denna för-
träffliga method komma till Allmänhetens kun-
skap och uppmana alla vältänkande, att hvar i
sin mon bidra till understöd och utvidgande
af en så vigtig förbättring i undervisningssättet.

Detta arbete är deladt i 4 delar. I första
delen talas om Läs-salens byggnad och inred-
ning. I andra delen afhandlas sjelfva undervis-
ningen, hvarvid öfningarne för hvarje klass i
korthet angifvas. I tredje delen omtalas vexel-
undervisningens medel och driffjädrar, Monitö-
erne. I den fjerde förekomma Lära rens plik-
er i afseende på ordning och tukt,

F Ö R S T A D E L E N .

Läs-Salens byggnad och inre anordning.

F ö r s t a K a p i t l e t .

Byggnaden.

Salen är en parallelogram, lämpad i sin mått efter det antal barn den skall innehålla. För 500 barn bör den hafva 97 fots längd och 42 fots bredd. För 390 barn 91 fots längd, 37 en half fots bredd. För 300 barn 81 fots längd, 34 en half fots bredd. För 192 barn 68 fots längd, 30 fots bredd. För 160 barn 67 fots längd, 17 fots bredd.

Väggarne af 18 till 20 fots högd, kunna vara af något lätt byggnadstimmer samt jord, men äfven kalkslagna till undvikande af fugtighet.

Fenstren böra vara stora och upphöjda 6 fot öfver golfvet. Ljuset borde hälst inkomma ofvanifrån eller åtminstone från 2:ne sidor.

Golfvet, upphöjdt 2 a 3 fot ifrån marken, bör i mon af salens längd vara något sluttande och högast på den sidan, som är midt emot Lärarens pulpet. Nära intill denna är dörren, på det Läraren utan att förändra plats må kunna öfverse barnen, som in eller utgå. Utanför Scholan bör finnas en Scholan tillhörig omständgd gård eller gräsplan, der barnen församlas förr än de inträda i klasserne, och der de ibland dem, som äro ifrån ett aflägsset kvarter i staden, kunna utan fara tillbringa tiden mellan undervisningstimmarna. Antingen bör på denna gård finnas en pump, eller så föranstaltas, att ständig tillgång finnes till friskt vatten. Nyttigt är om ett särskildt rum inredes med anstalter att kunna tvätta och snygga de barn, som af föräldrar

och anhörige ej vänjas vid omsorg i detta afseende. Scholrummet bör vara försedt med inrättningar att der ständigt kunna hålla frisk luft.

Efter ofvanuppgifna mått inredes rummet efter följande Schema.
Ett rum för 500 barn.

	Längd.		Bredd.
Planen, der Lärarens estrad är anbragt 10 fot.		Gångar å ömse sidor	12 fot.
Gångar å ömse sidor om bänkarna 12 —		Bänkar som hvardera rymma 20 barn	30
25 pulpeter och bänkar a 3 fot för hvardera	75		Bredd <u>42</u>
	Längd <u>97</u>		

Ett rum för 390 barn.			
Planen	10	Gångar	12
Gångar	12	Bänkar som hvardera rymma 17 barn	25½
23 pulpeter och bänkar	69		Bredd <u>37½</u>
	Längd <u>91</u>		

Ett rum för 300 barn			
Planen	9	Gångar	12
Gångar	12	Bänkar som rymma hvardera 15 barn	22½
20 pulpeter och bänkar	60		Bredd <u>34½</u>
	Längd <u>81</u>		

Ett rum för 192 barn			
Planen	8	Gången	12
Gången	12	Bänkar som rymma hvardera 12 barn	18
16 pulpeter och bänkar	48		Bredd <u>30</u>
	Längd <u>68</u>		

Ett rum för 160

barn

Planen	7	Gångar	12
--------	---	--------	----

Gångar	12	Bänkar som hvar-	
--------	----	------------------	--

16 pulpeter och		dera rymma	10
-----------------	--	------------	----

bänkar	48	barn	15
--------	----	------	----

Längd 67 fot.

Bredd 27 fot

Efter här uppgifna proportioner kunna både större och mindre Lärorum inredas.

A n d r a K a p i t l e t .

Om oflyttbara Möbler.

Bordens plan har en tums lutning, som gifver dem skapnaden af pulpeter. Deras hörn äro afrundade, på det barnen ej må skadas vid in- eller utgåendet. På bordets eller pulpetens lägre kant är anbringad en list af 2 till 3 tums bredd och lika tjock som skiffertaflorna. Vid den högre kanten är en räffla för grifflarne. (Denna list ersätter bristen af nagel och snöre, hvaraf man betjenat sig för att upphänga skiffertaflan.) Vid ena ändan af hvarje bord, är en låda för grifflarne och ett rundt hål att insätta telegraf-stängerna. De bord, som tjena för skrifning på papper, hafva för hvar 28:de tum, hål, i hvilka bläckhornen nedsättas. De bord, på hvilka nybegynnare rita bokstäfver i sanden, hafva ingen slutning. De hafva 2:ne lister utefter hela längden, den ena 3 tum från kanten, som är på barnens sida, för att lemna dem rum för främre delen af armen, och den andra på motsatt sida. Vid dessa bordens båda ändar äro 2:ne lådor, hvilka genom ett hål mottaga den öfverflödiga sanden, då sanden för bokstafsritningens behof jämnstrykes. Dessa bord äro svartmålade, på det att bokstäfverne lättare må

synas i den hvita sanden, som bör vara mycket torr.

Alla borden stå midt i salen på 20 tums afstånd från hvarandra. De hafva 4 i golfvet fästade fötter med 2 fots 2 tums högd för första klassens och 2 fots 4 tums för de öfrige. Denna olikhet är beräknad efter barnens förmodade växt. Borden hafva 3 tums bredd, med undantag af sandborden och dem som tjena för skrifningen på papper, hvilka hafva 9 tums bredd. Deras längd beror af salens bredd.

Sittbänkarne, uppburna af 5 i golfvet fästade fötter, hafva 7 tums bredd och samma längd som borden, från hvilka de blott stå på 1 tums afstånd. De hafva en upphöjning af 15 tum för första klassen och 16 för de öfrige.

Tabell hängare (Porte-Tableaux) tjena, att på ena sidan fästa taflor för dictioneringen och på den andra dem, som fastställa bestraffningar. De hafva 3 tums bredd och 4 fots högd, samt äro fästade framför hvarje bord. Första klassens är flyttbar och har en fot i skapnad af en eldskärms. Den ställes midt framför barnen, emellan lärarens pulpet och det första bordet.

Telegraferne äro 5 fots långa käppar med ett litet bråde ofvantill, på hvars ena sida klassens nummer är teknad och på den andra ett Ex., som vill säga: *Examen*. De tjena att utmärka klasserna och det antal bord, som hvarje klass upptager. De äro flyttbara i fall af klassernes förökning eller förminskning.

Läsningss Cirklarne äro rundade lister af jern, med 5 fots diameter, fästade vid väggarne runde

omkring salen på 2 och en half fots högd, samt försedde med gångjern, för att efter behag kunna upplyftas eller nedfällas. Desse halfcirklar kunna, om så behöfves, ersättas af trädcirklar, fästade i marken, eller af räfflor i golfvet, om rummet är stenlagdt. De hafva 1 fots afstånd från hvarannan och tjena att utanföre ordna minst 9 barn samt Monitören inom. Midt på väggen derinom är 4 fot ifrån golfvet en nagel fästad i väggen, på hvilken läsnings-Tabellen hänger.

Kakelugnar böra vara 2:ne, en i hvardera ändan af salen. Ett fritt rum af 6 fots bredd bör lemnas öfrigt rundt omkring salen, mellan väggen och borden, för öfningarne.

Lärarens Estrad ställes vid ena ändan af salen och vändes midt emot barnen. Den lämpas efter salens storlek. För de till grund tagna proportionerna af 90 fots längd och 30 fots bredd, bör den hafva 15 fots djup och 20 fots bredd; men den bör alltid vara 2 till 3 fot hög och hafva 3 till 4 trappsteg, hvilket dock efter omständigheterna kan lämpas, allenast man iagttager att Läraren får tillräckligt utrymme, och är nog upphöjd att kunna öfverse alla barnen, och af dem ses. Den tjenar att upptaga Lärarens byrå och dem, som besöka Scholan.

Tredje Kapitlet.

Om flyttbara Möbler.

Crucifixet tillhör endast de Catholska Scholorna och sitter fästadt i väggen, 8 fot öfver golfvet i fonden af Estraden.

Konungens Bröstdild. Är stäld under Crucifixet på en fotställning. Mellan Crucifixet och Konungens hufvud, finnes i Frankrikes Scholor i väggen skrifvit med stora bokstäfver: Domine salvum fac regem; och på Sokeln: Louis XVIII, Roi de France, protecteur des ecoles elementaires.

Lärarens Byrå har 6 fots längd och 3 fots bredd med 2:ne lådor och en pulpét som kan tillstängas med nyckel. Denna Byrå är på kanten af Estraden.

Vägguret eller Pendulen sättes så att det kan ses både af Läraren och barnen. Det är nödvändigt för att bestämma tiden till hvarje öfning.

Ringklockan användes för GeneralMonitörens commando.

Pipen Le Sifflet) tjenar att låta öfningarne upphöra, då läraren har befallningar att gifva.

Tabellerna för läsning äro pappersblad med tryck på ena sidan och fästade på små bräden af 1 och en half fots högd och 1 fots bredd. De äro till ett antal af 169, upphängde på väggen rundt omkring salen och innehålla bokstäfverna i alfabetet, stafvelser, korta sentenser hämtade ur Evangelium, Fenelon, Rollin, Valda stycken ur Bibeln m. m. (a).

Ta-

- a) Sådana Tabeller finnas utarbetade för undervisningen i Svenska Scholor, vid de anläggningar som redan äro gjorda, hvarifrån de till mönster kunna erhållas. I den mån större upplagor deraf kunna göras, och en betydligare afsättning påräknas, blifva de för ett ringare pris att tillgå. Deras antal beror af Scholnrättningsens vidd.

Tabellerna för skrifning tjena att dictera efter. De hafva 10 tums högd och 4 en half tums bredd. De äro, likasom de förenämnde, fästade på små bräden, som hafva ett handtag, hvari Monitörerne hålla dem, då de, gående fram och åter, dictera för sina klasser.

Tabellerna för räkning hafva samma dimension som Läsings-Tabellerna. De framställa zifferornas alla förhållanden och Qvatuor Species i enkla och blandade tal.

Förskrifter tjena endast för 7:de och 8:de klasserna. Framställa mönster för cursif skrift och äro fästade på blad af papp.

Böcker i hvilka barnen af 8:de klassen läsa, få blott under läsöfningen vara i deras händer. Detta lilla Bibliothek utgöres af Bibeln, Catechesen och andra utvalda böcker.

Skiffertaflor intaga Papperets ställe vid skrif- och räkneöfningarna. Deras dimensioner äro olika allt efter klasserna, ifrån 3 en half tums högd till 5 och ifrån 6 tums längd till 12 tums.

Grifflar äro i stället för skrifpennor.

Griffel-skaft af jernbläck, lätta bruket af de grifflar, som genom nötning blifvit för korta att hållas mellan fingrarna.

Utstrykare (frottoirs) äro gjorda af ett stycke klädeslist och tjena att utplåna de på skiffertaf-lorna skrifna bokstäfver.

Släthufveln (Rabot) är gjord af en ekplanka

af 1 tums tjocklek. Har ett handtag och tjenar att jämna sanden på skrifpulpeterna.

Monitörs-käpparne äro 2 fot långa och försedda med snören, hvilka fästas på de för detta ändamål vid framsidan af lärarens Byrå fästade naglar.

Upprops-Listorna äro 3 pappersblad, försedda med kolumner och fästade på små bräden. De tjena till inskrifning af barnens namn i hvarje klass och hafva sitt rum på väggen midt emot Telegraferna.

Registren äro till antalet 5 och omtalas längre fram.

Företrädes-märken för den främste eller förste i hvarje klass, äro små, ornerade pappstycken, på hvilka ett papper med tryckta, stora bokstäfver *Den Förste*, är fästadt. Tjena att belöna dem, som utmärka sig under läse- och räkne-öfningarna omkring cirklarna.

Biljetter äro tryckta på små kort. De hafva olika värde i penningar och detta värde är påtecknadt. Examens-Biljetter gälla 10 Centimes, (en Centime gäller omkring 2 ett halft runsycke B:co.) Monitörs-Biljetter 5 Centimes. De som vanligen till Eleverne utdelas, gälla 1, 2, 3, 4, 5, 6:tedelar af en Sous. De utdelas hvarje dag vid öfningarnas slut, till de Monitörer som väl uppfyllt sin plikt och de barn, som ända till slutet bibehållit sina märken såsom de förste. Dessa belöningsteckens penningevärde kan efter omständigheterna olika bestämmas.

Straff-Märken äro små bräden af 3 tums

längd och 6 tums högd, på hvilka pappersblad innehållande de tryckta orden: *Lat, Pladdrare, Ouppmärksam, Osnygg &c.* äro fästade. Man hänger dem medelst band eller snören om halsen på de felagtige.

Bref till Föräldrarne äro tryckta. Deras bruk uppgifves längre fram.

A n d r a D e l e n.

Om Undervisningen.

Tidens Indelning. — Dagens öfningar fördelas i 2:ne sammanträden eller Sessioner (Séances:) Det första tager sin början klockan 9 om morgonen och slutar klockan 12. Det andra fortvarar ifrån klockan 2 eftermiddagen till klockan 4 under Vintern och 5 under Sommaren.

Första sammanträdet 3:ne timmar äro på följande sätt fördelade:

Uprop och bön, 15 Minuter.
Skriföfning, 45 Minuter.
Läsöfning, 45 Minuter.
Räkne-öfning, 45 Minuter.
Monitörernas Läsning, 25 Minuter.
Bön, 5 Minuter.

Eftermiddagens sammanträde är fördeladt som följer:

Uprop och bön, 15 Minuter.
Skriföfning, 40 Minuter.
Läsöfning, 40 Minuter.
Monitörernas Läsning, 15 Minuter.
Bön, 10 Minuter.

Om Sommaren är tidens fördelning densamma

efter- som före middagen. — Medan de 4 högre klasserne äro sysselsatte med att räkna, qvarblifva de 4 lägre på sina bänkar för att skriva.

Alla barnen i en Elementar-Schola äro delade i 2 klasser för skrifning och läsning, men i 10 för räkning.

Ankomst till gräsplanen. Barnen församla sig på gräsplanen klockan 3.4:delar till 9 om morgonen och 3.4:delar till 2 eftermiddagen, för att afbida dörrarnes öppnande.

Inträde i Scholan. På slaget 9 och på slaget 2 inträda barnen i ordning och intaga sina platser på bänkarne utan buller och oreda.

Upprop. klockan 9 och 5 minuter och kl. 2 och 5 minuter tillslutas dörrarne och upprop sker. De närvarande utmärkas på Uppropslistorna och de frånvarande antecknas.

Bön. Den förrättas af GeneralMonitören med hög röst. Barnen knäfalla på sina bänkar.

F ö r s t a K a p i t l e t.

Skrifning.

1:sta Klassen. Barnen teckna bokstäfverna af Alfabetet i fin sand, medelst högra handens pekfinger, efter denna klassens Tabeller, der dessa bokstäfver finnas, dels i deras naturliga ordning, dels sammanställda på ett sätt, som lättar innanläsningen.

På det barnen redan i denna klass må lära att skriva cursif stil, har man påfunnit att till

släthfveln aptera 2:ne små fiskben, hvilka i sanden bilda 2:ne lineer, liknande dem man ristat i skiffertaforna. Barnen skrifva mellan dessa lineer med en pinne, täljd lik en griffel.

2:dra Klassen. Barnen skrifva på skiffertaforna, efter denna klassens Tabeller, stafvelser af 2:ne bokstäfver, hvilka monitören dicerar. Då de blifvit rättade af samma Monitör, utstryka de det skrifna och börja på nytt.

3:dje Klassen. Skrifver stafvelser af 3 bokstäfver.

4:de Klassen. Skrifver stafvelser af 4 Bostäfver

5:te Klassen. Skrifver hela ord, så vida de blott utgöra en stafvelse.

6:te Klassen. skrifver ord af 2 till 3 stafvelser.

7:de Klassen. Ord af 3, 4 och 5 stafvelser.

8:de Klassen. Skrifver samma slags ord som den 7:de; men på dertill utsedda dagar skrifver den med bläck på papper.

A n d r a K a p i t l e t.

Läsning.

Barnen, fördelade i fläckar af 9 i hvardera, ordna sig omkring half-cirkeln. Monitören, som ställer sig innanför, utpekar på den å väggen hängande Tabell med sin Monitörs-käpp, — bokstafven, stafvelsen eller ordet, som skall läsas.

1:sta Klassen nämner Alfabetets särskilda bokstäfver.

2:dra Klassen hoplägger bokstäfver till stafvelser, men har endast att göra med stafvelser af 2:ne bokstäfver. — I denna Klass börjas att stafva utantill. Taflan omvändes, Monitören frågar. Han säger sjelf t. ex. *De*. Den förste svarar *D*, den andre *e*, *De*.

3:dje Klassen hoplägger 3:ne bokstäfver till en stafvelse, ömsom innan, ömsom utantill. Ex. Monitören säger: *Bla*, den förste *B*, den andre *l*, den tredje *a*, *Bla*.

4:de Klassen bildar stafvelser af 4 bokstäfver utantill, men börjar med att nämna stafvelsen och fördelar den sedan i sina bokstäfver. Ex. Monitören säger: *Hund*. Den förste upprepar *Hund*, sedan *H*, *u*, *n*, *d*, *Hund*.

5:te Klassen stafvar ord af 2 till 3 stafvelser och läser små fraser, sammansatte af ord med 2:ne stafvelser. Stafningen utantill sker sålunda: Monitören säger till ex. *Lycka*, den förste upprepar: *Lyc-ka*, den andre *L*, *y*, *c*, *Lyc*, den tredje *k*, *a*, *ka*, *Lycka*. Med denna klass vidtager en ny öfning. För att stärka minnet, omvänder Monitören Tabellen och säger första ordet af en fras, som hvar och en fullföljer i sin ordning.

6:te Klassen. Förmiddagen stafvar man ord af 3 och 4 stafvelser på samma sätt, som i de föregående klasser; eftermiddagen läses fraser med ord af 1, 2, 3 stafvelser. Denna olikhet i läsning före och eftermiddagen finner ock rum för de följande klasserne.

7:de Klassen. Fortfarande öfning att stafva utantill, Barnen läsa äfven fraser tryckte med

små bokstäfver, och hvilkas stafvelser icke äro åtskiljde. Barnen svara äfven utantill på frågor utur Catechesen.

8:de Klassen. Dess öfningar äro nästan de samma, med undantag deraf, att barnen här läsa i böcker, tryckta med fin stil, och att svaren, som de utantill gifva på frågor ur Catechesen, äro längre och svårare.

T r e d j e K a p i t l e t.

Räkning.

Man betjenar sig vid räkne-öfningarna af de 2:ne nyss beskrifna methoder; än ser man barnen sittande på bänkarna uppskrifva en regel eller ett förhållande, såsom vid egentlig skrifning, än hörer man dem öfva sig vid halfcirklarne, såsom vid läsning. För räkneöfningen gifvas 10 klasser, som utgöras af barn från 5:te, 6:te, 7:de och 8:de läsningsklasserna.

1:sta Klassen. Barnen lära att skrifva siffror och att behålla deras sammansättningar i minnet, derigenom att de uppskrifva dessa sammansättningar på taflan, såsom vid den egentliga skrifningen; likväl med den skilnad, att skrifertaflan omvändes. Derefter gå barnen till den på väggen hängande Tabellen, och uppläsa derutur de förhållanden siffrorna emellan, som tillhöra samma räkneslag.

2:dra Klassen verkställer enkel *Addition* på 3:ne sätt: *Först* derigenom att barnen, sittande framför Tabellerna, efter Monitörens dictamen uppskrifva hela operationen, sådan den finnes på räkne-tabellerna uppställd; *för det andra*, der-

igenom att de, stående kring halfcirklarna, verkställa samma operation efter eget dictamen. Till exempel: Det första barnet utvisar N:o 1 på Tabellen, dess kamrater skriva det. Det andra barnet dicerar första talet, till ex. 3202, sammansatt af 3,2,0,2. Hvar och en uppskrifver det i samma ordning på sin skiffertafla. Den 3:dje dicerar på samma sätt andra talet, 2310; den 4:de säger 3:dje talet, 1246 samt tillägger: *drag 2:ne strek.* Monitören öfverser taflorna, försäkrar sig derom, att summorne äro rigtige och Operationen fortgår. — Den 5:te i ordningen läser på sin tafla: första kolumnen: 6 och 2 gör 8, jag sätter 8 under 6. Alla barnen skriva denna nummer emellan de 2:ne lineerna. Den 6:te säger i sin ordning: 2:dra kolumnen, 4 och 1 gör 5, jag sätter 5 under 4. Den 7:de i ordningen säger: 3:dje kolumnen, 2 och 3 gör 5. Den 8:de i ordningen: och 2 dertill gör 7, jag sätter 7 under 2. Den 9:de 1 och 2 gör 3. Den förste börjar åter: och 3 dertill gör 6, jag sätter 6. Den andre nämner omsider Total-Summan: 6752. De tillägga alla: Sex Tusende, Sju Hundrade Femtio Åtta.

Då alla siffrorna äro upsatta, granskar Monitören taflorna; om alla hafva rätta Summan, öfvergår han till ett annat exempel. Finner han ett misstag, så förlorar den, som begått det, sin plats och nedflyttas under sin lägre sidokamrat.

För det 3:dje verkställes Addition derigenom att man utantill genomgår samma exempel. Tabellen omvändes af Monitören och han dicerar i de öfriga barnens ställe. — Operationen verkställes för öfrigt på samma sätt.

Des-

Dessa 3:ne öfningar förekomma äfven i alla de följande klasser. *3:dje Classen* räknar Decimal-Addition och Addition i blandade tal. *4:de Classen* enkel Subtraction. *5:te Classen* Subtraction i blandade tal och med decimaler. *6:te Classen* Enkel Multiplication. *7:de Classen* Multiplication i blandade tal och med decimaler. *8:de Classen*. Enkel Division. *9:de Classen* Division i blandade tal och med decimaler. *10:de Classen*. För denna Klass gifvas icke mera några bestämda reglor. Det är sällsynt att barnen nog länge besöka Scholan, för att hinna till denna klass. I detta fall, lära de under Lärarens närmare tillsyn: bråkräkning, regula de tri &c.

Anmärkning.

I flere Scholor har man funnit tjenligare att i afseende på räkne-öfningarne, följa samma indelning i 2 klasser, som för skrifning och läsning.

1:sta Classen: Barnen lära att bilda siffror i sanden, från 1 till 9.

2:dra Classen: Man skrifver på skiffertaflan siffror från 10 till 100,000. Monitören dicterar en summa, såsom vid skrifning, och nämner hvarje siffra, som utgör den; sedan gör han rättelser på barnens taflor och börjar på nytt, till dess tecken gifves att gå till cirkeln, för att der återtaga samma öfning.

Läsning af siffror sker endast på 2:ne sätt, ifrån Tabellen och utantill. Den förra öfningen består deri, att låta hvarje barn uppläsa samma summor från 10 till 100,000 på Tabellen

som de hafva framför sig; och i den andra öfningen, som liknar läsningen utantill, efterfrågar Monitören, som håller Tabellen omvänd, de summor man nyss förut uppläst, och förhåller sig dervid på följande sätt: huru skrifver man t. ex. 9783? Om barnet svarar rätt 9,7,8,3, öfvergår han till ett annat och frågar på samma sätt om en annan summa. Om barnet felar, går han till det följande, som intager den felandes plats, om det svarar bättre.

I andra Scholor sker denna sista öfning på annat sätt, men alltid med omvänd tabell. Monitören dicterar en summa, hvilken hvarje barn skrifver på taflan, som det bär i handen. Då summan är skrifven, omvändes skiffertaflan. Monitören undersöker, och det barn, som misstagit sig, förlorar sin plats.

Dessa 3:ne öfningar fiana äfven rum i de följande klasserne.

3:dje Klassen: sammansättning af siffror för Qvatuor Species.

4:de Klassen: Addition i enkla tal och med decimaler.

Den sker på 3 sätt, såsom i 2:dra klassen af föregående klassification, med den skillnad, att barnen här redan känna, att sammansättningen af 2:ne siffror bildar tiotal af 3:ne hundradetal; att, ur detta skäl, Monitören endast dicterar numern, utan att uplösa den, och att Eleven endast uppskrifver siffrorna, utan att ytterligare göra redo för dem. Denna åtskilnad anmärkes äfven i afseende på de följande klasser.

5:te Klassen: Subtraction i enkla tal och med decimaler.

6:te Klassen: Multiplication i enkla tal och med decimaler.

7:de Klassen: Division i enkla tal och med decimaler.

8:de Klassen: Denna klass delas i 2:ne Sectioner. I den första lärer man QuatuorSpecies i blandade tal; i den andra, bråk, proportionslära, regula de tri &c.

T R E D J E D E L E N.

Om Vexel-Undervisningen.

Man har i första delen lärt känna hjulverken hvar för sig. I andra delen har man sett dem i rörelse. Man skall nu äfven lära känna driffjädern, som sätter dem i verksamhet.

Om Monitörerna i allmänhet.

Monitörerne äro barn, som af Läraren väljas bland de skickligaste, för att undervisa sina kamrater.

De äro 20 till antalet.

2:ne GeneralMonitörer för ordningen och skriföfningen.

En GeneralMonitör för räkneöfningen.

En GeneralMonitör för läsöfningen.

16 Monitörer för klasserna, det vill säga två för hvar class.

Väl förstäendes, att om i en ny Schola de 8 klasserne ännu ej vore formerade, borde dock ej finnas flere än 2:ne Monitörer för hvarje klass.

Utom dessa gifves äfven andra, som man kallar läsnings- eller tillfälliga Monitörer. De tagas af 8:de klassen och utses hvarje dag å nyo, för att anföra hvar sina 9 barn under läsningen. Men då deras befattning upphörer med dagen eller vid läsöfningens slut, så äro de egenteligen ej att anse för Monitörer.

Det gifves äfven ett annat slag, som man kunde kalla MonitörsAdjuncter. De utnämnas då någon skrifklass utgöres af flere bänkar. Då väljer klassens Monitör sjelf bland de bästa af sina lärjungar en eller flere, för att hafva tillsyn öfver de bänkar af hans klass, som han har bakom sig; men ehuru dessa MonitörsAdjuncter anföra sina bänkar, upprepa de ej hvad som diciteras, utan skrifva blott såsom de öfriga barnen. Deras befattning är endast att öfverse skifertafloerna, sedan deras egna blifvit granskade af Monitörerna.

GeneralMonitörerne äro Lärarens Substituter, och befalla de öfrige Monitörerna och barnen under hans uppsigt.

De vanlige Monitörerne äro i spetsen för hvar sin klass, den de gifva rättelser, och öfver hvilken de hafva tillsyn.

Hvar och en af dessa General- eller Klass-Monitörer utöfvar detta kall blott under en del af tiden för hvarje sammanträde. Den öfriga tiden skrifver han sjelf i 8:de klassen.

Monitörernas Plikter.

GeneralMonitören för ordningen ankommer till läsesalen klockan half 9 före- och half 2 eftermiddagen, väljer och ordnar de Tabeller som böra nyttjas för dictioneringen i hvarje skrifklass. KlassMonitörerne inkomma i scholan klockan tre fjerdedelar till 9, spetsa grifflarna, undersöka skiffertafloerna m. m. och sätta sig sluteligen främst i hvar sin klass. Vid klockslaget 9, öppnas dörrarne. Då uppstiga Monitörerne på bänkarna, närmast Telegraferna.

Upprop.

Hvarje Monitör nedtager sin Upprops-Tabell hvilken hänger på väggen, midt emot Telegraferen. Han uppläser barnens namn, anteknar de närvarande, uphänger åter tafeln och framträder till Läraren för att göra redo.

GeneralMonitören för läsningen utnämner LäsMonitörer efter antalet af närvarande barn.

Bön.

Vid ljudet af ringklockan falla barnen på knä. GeneralMonitören, stående frampå estraden, förrättar bönen med hög röst.

F ö r s t a K a p i t l e t.

Skrifning.

Förberedande Öfningar.

Då ringklockan åter höres, uppstå barnen. — GeneralMonitören commenderar: *Gån inom ert dra bänkar.*

Vid orden *gån inom*, lägga barnen ena han-

den på den pulpet, som är framför och andra handen på den pulpet, som är bakom dem. Vid orden: edra bänkar, upplyfta de sig, sätta båda benen på en gång inom bänken, och hvar och en tager sin plats midt framför sin skiffertafla.

GeneralMonitören commenderar: *händerna på knä*, och då detta är verkställt: *händerna på bordet*.— Om detta tempo rätt verkställles, höres blott ett enda slag.

Rengören taflorna.

Vid ordet rengören, lägga de vänstra handen på bordet och föra den högra till munnen. Vid ordet taflorna, nedfälla de högra handen på taflan och afstöka den med listen.

Uppvisen taflorna.

Vid ordet uppvisen, föra de högra armen korsvis öfver den vänstra och fatta med detsamma i skiffertaflans båda öfra hörn. Vid ordet taflorna, föra de händerna tillbaka, utan att lemna taflorna, hvarigenom tummarne komma under dem och stöjda dem horisontelt.

Monitörer tillsen.

Hvarje Monitör undersöker först sina Adjunkters taflor, om han har Adjunkter; sedan återvänder han för att tillse dem som höra till hans första bänk, under det Adjunkterne göra detsamma i de öfriga bänkarna af samma klass. Vid ringklockans ljud återvända de till sina ställen.

Fällen taflorna.

Vid ordet fällen, nedlägga de taflorna mot sina tummar. Vid ordet taflorna, nedfälla de

dem på bordet och draga tummarne tillbaka, hvilket förorsakar ett buller, som måste höras på en gång.

GeneralMonitören säger: *8:de Klassen börjar*.

8:de klassens Monitör dikterar efter skrif-tabellen ett ord på följande sätt: *öfverenskommelse, ö, f, öf- v, e, r, ver- e, n, s, ens- k, o, m, kom- m, e, l, mel- s, e, se, öfverenskommelse.*

Då han slutat, läser 7:de klassens Monitör ett annat ord, dicerande på samma sätt. Likaså gör i sin ordning 6:te klassens. Denna öfning fortsättes vidare efter klassernas ordning utan afbrott till dess 3 ord eller stafvelser äro skrifna på hvarje tafla. Då vända Monitörerne sina Telegrafer, så att den sidan, på hvilken orden *Ex.* finnas bliver vänd åt Läraren, och GeneralMonitören ringer, hvarvid alla barnen lägga händerna på knän. Sedermera säger han:

Monitörer tillsen. (De gå då bakom bänken och rätta de illa gjorda bokstäfverna.)

Rengören taflorna.

Uppvisen taflorna.

Monitörer tillsen. (Monitörerne förvissa sig att taflorna äro väl aftorkade.)

8:de Klassen börjar.

Denna öfning börjar på nytt till dess lästimman infaller.

Första Klassen.

Första klassens Monitör verkställer ej med sin klass GeneralMonitörens commando. Så snart

en bokstaf blifvit formad i sanden, nämner han en annan på följande sätt:

Händerna på knä. (Han jämnar derefter sanden med släthyveln.)

Gör er färdiga.

Barnen föra högra handen mot bordskanten, hålla pek fingret utsträckt, men de öfriga till slutna.

Gören bokstafven.

Barnen sätta pek fingret mot sanden. På samma gång utvisar Monitören bokstafven på tabellen med ändan af sin käpp. Vid bokstafvens namn rita barnen den i sanden. Då de slutat, rättar Monitören, jämnar åter med hyveln och börjar på nytt.

Då skriföfningen är slutad och förr än man går till läsöfningen, Commenderar General Monitören: *Monitörer byten om.* Derpå lemnar han sjelf sin plats åt sin Collega, Klass Monitörerne göra på samma sätt och gå att sätta sig i 2. de skrifklassen.

Dessa nya Skrif Monitörer tjenstgöra ej då genast, emedan man upphört att skrifva; men de måste hålla sig färdiga till dess denna öfning på nytt börjar efter skrifningens slut.

Den tillträdande General Monitören säger:

Monitörer tagen grifflarna.

Monitörerne återtaga då griffeln från hvarje barn och lägga dem i sina bordlädor.

A n-

A n d r a K a p i t l e t.

Läsning.

General-Monitören Commenderar:

Läs-Monitörer, lemnen edra bänkar.

LäsMonitörerne vända sig vid ordet lemnen, lägga venstra handen på det bord, som är framför, och den högra på det som är bakom dem. Vid ordet bänkar, upplyfta de sig och sätta benen utom.

Gån. De gå att taga Monitörs-käpparna och märkena för de *förste*, på lärarens estrad. De återvända sedan och ställa sig vid väggen, hvar och en midt emot den klass han skall anförä.

GeneralMonitören commenderar åter:

Lemnen edra bänkar. Barnen verkställa detta på samma sätt som Monitörerne förut gjort.

Händerna på ryggen. Gån. Barnen gå. Hvarje Monitör sätter sig i spetsen för en flock af 9 barn, dem han ordnar omkring läs cirkeln, träder sjelf inom den och afbidar, med käppen i hand, befallning att börja.

Tempo för Läsningen.

Vid gifven signal med pipan, (hvilken endast nyttjas af Läraren,) utvisar hvarje Monitör med sin käpp hvad som skall läsas, allt efter den klass han anförer. Han frågar blott genom orden: den förste, den följande.

Han rättar alldrig ett fel, utan öfvergår ge-

nast till det barn som följer i ordningen; rättar det felet, så intager det den föregåendes plats, och det barn, som missagit sig, upprepar samma ord eller stafvelse på sin nya plats. Rättar den andre gossen i ordningen ej felet, fortgår Monitören till den 3:1je, 4:de &c. till dess felet blifvit rättadt, och den som sagt rätt intager det först felandes plats. De öfrige rätta hvad de sagt orätt. Vet ingen det rätta ordet eller bokstafven, rättar Monitören sjelf, och börjar å nyo. Då *den förste* begått felet, förlorar han sitt märke, och den honom rättat, prydes dermed.

Stafning utantill.

Då pipan å nyo låter höra sig, upphörer öfningen. GeneralMonitören commenderar: *Stafven utantill.* Hvarje Monitör nedtager sin Tabell, omvänder den, upphänger sin käpp i dess ställe och frågar om en stafvelse eller ett ord, allt efter den klass, som han anförer. Likasom i föregående öfning, intager den som rättat alltid dens plats, som felat.

Läsning utantill.

Efter ett nytt commando, på samma sätt utmärkt som det sistnämnde, läser Monitören, med alltid omvänd tabell, början af en mening och den gosse, som tillfrågas, fullföljer den.

T r e d j e K a p i t l e t.

Räkne Öfning.

Att räkna läres på 2:ne sätt, såsom ofvannöfne är sagdt. Då Monitörernes commando och plikter äro de samma som vid skrifning och läsning, torde det vara onyttigt att upprepa dem.

Läsaren återvisas därför till denna dels 1:sta och 2:dra kapitel.

Öfningar efter Läsningen och Räkningen.

Vid ljudet af pipan upphörer läsningen. GeneralMonitören för ordningen, stående på Lärarens estrad, commenderar:

Gör er färdiga. Monitören återtager sin käpp, upplyfter cirkeln, ordnar barnen och fattar den förste i armen.

Front.

Ringklockan höres. (Hvarje Monitör går ett steg fram tillika med den förste af sin klass.)

GeneralMonitören för läsningen utdelar åt hvar och en *förste* en biljett N:o 1.

Ringklockan höres åter (Monitören och den förste taga ett steg tillbaka för att återkomma i lineen.)

GeneralMonitören för ordningen fortfarer:
Gån:

Hvarje Monitör i spetsen för sin flock, återförer den till dess bänk, och fräntager den förste dess märke, sedan GeneralMonitören för läsningen uppskrifvit honom på en skiffertafla, hvilken han sedan frambärer till Lärarens birå:

Monitörer för Läsningen — Gån. Monitörerna gå i ordning att återbära käpparna och märkena, sedan återvända de till sina bänkar i samma ordning.

Gån i edra bänkar. (Verkställes såsom förut är omtaladt.)

Utgäendet ur Scholan.

GeneralMonitören commenderar: *Monitörer byten om.* (Detta verkställes såsom förut är sagdt.)

Monitörer, tagen grifflarna.

Lemmen bänkarna.

På knä.

GeneralMonitören läser med hög röst om morgonen en bön om Guds Nåd, och uppstämmer om aftonen *Domine salvum fac regem*, hvilket barnen upprepa i chor. a)

Uppstån.

Händerna på ryggen.

Gån.

Hvarje Monitör i spetsen för sin klass låter barnen marschera i ordning och slå takt med fötterna, och förer dem på detta sätt ut på gräsplanen.

De commando ord som här blifvit anförda, kunna ersättas genom tecken och signaler. Detta sätt att commendera har må hända den fördel, att det bättre fästar barnens uppmärksamhet.

Om dessa signaler och tecken skola rätt fattas af barnen, är det nödvändigt, att de hafva någon likhet med de rörelser som man vill åstadkomma. Till exempel, vid följande commando:

---

a) Böneordningen inrättas naturligtvis efter i Sverige bruklig ritual.

Händerna på knä.

Måste händerna föras emot lären.

Rengören taflorna.

Vid detta commando måste man föra högra handen till munnen, åter nedfälla den och dervid förhålla sig såsom om man torkade något.

Uppvisen taflorna.

Vid detta commando bör man sjelf föra händerna i korss och derefter återföra dem i deras naturliga ordning.

Händerna på bordet.

Lägga högra handen horisontelt och nedfälla den med kraft.

Monitörer, tillsen.

Dervid bör man utmärka Monitörerne med fingret och göra ett tecken med handen.

Dessa exempel äro tillräckliga. Det väsentliga är, att alla tecken göras på ett tydligt sätt.

F J E R D E D E L E N .

Om Lärarens plikter.

I de första delarna af detta utdrag, hafve vi sett det hela af Vexel-Undervisningen. Vi vilje nu lära känna dens plikter, som förestår Scholan.

Hans biträde är ej nödvändigt för undervisningen; men hans åligganden äro därför icke mindre viktiga.

Första Kapitlet.

Uppsigt.

Denna bör sträcka sig till Scholans minsta beståndsdelar.

Öfver Monitörerna.

Barn som befalla öfver andra barn och som hafva rättighet att bestraffa dem, måste, ehuru ringa bestraffningarne äro, stundom frestas att utvidga sin magt; dertfore bör ock Läraren förnämligast vaka öfver Monitörerna. Vid minsta fel af dem, det vare sig orättvisa, misstag, oagtsamhet &c. casserar eller suspenderar Läraren dem allt efter felets beskaffenhet.

Öfver Lärjungarna.

För att göra sig förvissad om barnens skicklighet, bör Läraren tid efter annan anställa en sträng examen med hvarje klass, på det de, som äro skicklige att öfvergå till en högre klass, icke må förlora sin tid.

Under Öfningarna.

Bör Läraren gå omkring salen och uppehålla sig än vid en, än vid en annan klass, för att uppväcka täflan; men den han i synnerhet bör uppmuntra, är den 8:de, framför allt då barnen, som utgöra den, skriva på papper cursif stil efter förskrift.

Andra Kapitlet.

Förvaltning.

Utom de åligganden vi omtalat, har Läraren ännu andra omsorger i afseende på Scholans förvaltning.

Han förer i detta hänseende 5 Register eller förteckningar:

Stora Scholboken eller Inskrifts-Registret. (Se formuläret N:o 1.) Innehåller namn på alla barn som utgöra Scholan, deras ålder, föräldrarnas namn, tjänst eller näring och vistelseort, dagen af barnens intagande i och utgående från Scholan samt deras befordringsdagar, på det sätt, att man på en enda rad kan öfverse barnets kunskap vid dess intagande och vid dess utgående, samt huru mycken tid åtgått för att lära det.

Detta Register förnyas hvarje år. Man inför i det nya Registret endast de närvarande barnens namn, utan att nämna dem, som utgått under det förflutna året.

Upprops-Register. (Se formuläret N:o 2.)

Detta Register, till formen aflångt, indelas efter längden i 2:ne stora kolumner, den ena för morgonen, den andra för eftermiddagen, samt i 8 kolumner efter bredden, för att innehålla antalet af närvarande och frånvarande barn i hvarje klass. Det är nödvändigt för Läraren vid utnämmande af Läs-Monitörer.

Redogörelse-Registret. (Se Formuläret N:o 3.)

Det tjänar att införa alla summor, som Läraren får mottaga, det vare sig från Regeringen eller enskilde. Han inskrifver äfven deruti alla omkostnader för inlösen af biljetter, anbefalda inköp m. m.

Mindre Inskrifts-Register. (Se Formuläret N:o 4.)

Är ämnadt till inskrifning af de barns namn och hemvist, hvilka söka inträde sedan det be-

stämda antalet redan blifvit uppfyllt, på det de må äga företräde till intagning vid yppad ledighet.

Förteckning på dem, som besöka scholan.

Då ingen främmande får bivista Scholans öfningar utan att uppvisa tillåtelse-bref från föreståndarne, så tjenar denna att införa de besökandes namn jämte den föreståndares, som gifvit tillåtelsen.

Upprops-Listor. (Se Formulairret N:o 5.)

Hvarje månad upprättar Läraren en Förteckning eller lista för hvarje klass, på de barn som utgöra den. Dessa listor äro så inrättade, att man kan utmärka hvarje närvarande barn på en linea för hela månaden, om morarne med ett tvärstrek, om eftermiddagarne med ett perpendiculärt strek, så att dess närvaro före- och eftermiddagen bildar ett †. Det barn, som försummar ett sammanträde, anteknas på uppspropp-listan och förverkar sin rätt till månadsbelöning eller praemium. Detta månads praemium är en examens-biljett, som i Frankrike gäller 10 Centimes.

Bref till Föräldrarna.

Om ett barn flere dagar uteblifver från Scholan, tillskrifver Läraren Föräldrarna, för att få veta ordsaken. Dessa bref äro tryckta och frambäras af en Monitör.

Tredje Kapitlet.

Schol-Tuckten.

Vid slutet af hvarje sammanträde uppläser GeneralMonitören med hög röst förteckningen på de barn, som under öfningarna noggrannt uppfyllt sina plikter och angifver dem som begått något fel. I den ordning de upprepas, lemna de förre och sednare sina bänkar, och gå att af läraren emottaga den belöning eller det straff de förtjent.

Belöningar.

Läraren utdelar belöningar, hvilkas värde i Frankrike är omkring 1 Centime, åt alla de barn som varit *de förste*, och åt dem som i öf-
rigt utmärkt sig genom håg och flit.

Hvarje Monitör har rätt till en biljett om 5 Centimes för hvarje dag, men förverkar denna rätt genom fel, som begås mer än en gång, e-
huru obetydliga de än må vara.

De barn, som gjort sig förtjente af befor-
dran, undfå en examens-biljett, hvars värde är 10 Centimes.

Straff.

Om Läraren lemnar Monitörerna rätt att be-
ifra små fel och att utmärka de felagliga derige-
nom, att de hänga omkring deras hals en liten
tafla med påskrift: lat, pladdrare m. m. så för-
behåller han sig dock rättigheten att pålägga e-
gentliga straff. De äro lämpade efter det antal
straff-taflor eller straff-märken, hvar till ett barn
gjort sig skyldigt.

Han låter de felagtiga kvarblifva för att arbeta under fristunderna, och väljer i detta fall bland dem en gosse till Monitor. — Fel, som bestraffas genom ett eller flera straff-märken, återköpas genom lika många biljetter.

Om något gröfre fel blifvit begånget, inrättar Läraren ett så kalladt familje-råd, som utgöres af Monitörer och Lärjungar, för att döma den brottslige. — All annan bestraffning är bannlyst.

Revision.

För att öfvertyga sig, huruvida straffmärkena blifvit rättvist utdelade, afhörer Läraren de klagandes besvär och förhörer den dömdes sidokamrater för att få veta sanningen. Om Monitören handlat efter godtycke, beröfvas han sin biljett; men om klagomålet anförts utan skäl, straffas det till bestraffning dömda barnet ännu strängare, än som skett, om det ej klagat.

Polis.

Af det skäl, att ingen får ingå i eller utgå från Scholan under öfningarna, utnämner Läraren för hvarje dag till dörrvaktare ett af barnen i 3:de klassen; men på det att detta barn ej må helt och hållet förlora sin tid, lemnar man det en bok, för att derutur undervisas i Religion eller Sedelära. Dörrvaktaren insläpper ingen främmande utan Lärarens tillstånd.

Råd till Lärare, som äro bestämde att inrätta Vexel-Undervisnings-Scholor.

Fastän man här lagt proportionerna för en Schola af 500 barn till grund, bör man ingalunda tro att methoden ej kan användas på ett

ränga antal barn; en af Methodens stora fördelar är visserligen att kunna undervisa många på en gång; men detta blir ej ett skäl för dess förkastande, då man icke har tillräckligt antal barn för att bilda en talrik Schola. En Lärare, som endast har 50 gossar, kan med lika framgång sätta methoden i utöfning som den, hvilken har 1000:de.

Vi hafve sett att Lärarens plikter inskränkas inom en oafbruten uppsigt och ordningens bibehållande; men om hans äliggande är lätt att uppfylla i en Schola som redan är i full gång, är den deremot något mindre lätt i en Schola som han sjelf först skall inrätta. Vi vilje försöka att gifva honom några råd, för att förminska de svårigheter, som han kunde möta,

Då Monitörerne äro de verkliga undervisarne vid VexelUndervisningen, så bör Läraren i början sysselsätta sig med att bilda Monitörer. För att deri lyckas, bör han bland sina blifvande lärjungar utvälja dem, som äro skickligast och förständigast; dem skall han lära känna både Lärjungarnas och Monitörernas plikter och dervid alltid låta utöfningen följa föreskriften.

Han börjar med att låta dem intaga 1:sta klassens bänk, och sedan han visat dem alla denna klassens Tabeller och låtit dem verkställa dess öfningar, låter han hvar och en af dem i sin ordning göra Monitörs-tjenst.

Han förnyar samma Operation för den andra och de följande klasserna, men stadnar vid den, som är öfver de tillkommande Monitörernas närvarande kunskapsgrad. Om t. ex. ingen

ibland dem förmår läsa 5:te klassens Tabeller, bildar han till en början endast 4 klasser och uppskjuter formerandet af de öfriga, till dess barnens framsteg hunnit den erforderliga graden; men han bör icke dess mindre öppna sin Schola och fördela barnen på de 4 klasser, som äro försedde med Monitörer.

Så snart Monitörerne blifvit bildade, skall Läraren lemna barnen tillträde till Scholan 20 i sönder om dagen; han skall förhöra dem med noggrannhet och derefter låta hvar och en intaga den plats på hvilken han kan göra anspråk.

Här är stället att anmärka, att bildandet af klasser vanligen sker efter graden af framsteg i läsning.

Man har anmärkt att detta sätt synes tillintetgöra täflan emellan de barn, som börja att skriva; det är derföre man i några Scholor skyndat sig att göra en olika classification för skrifning och läsning, såsom den redan äger rum för räkneöfningarna och de andra undervisningens grenar, och denna åtgärd har varit krönt med verklig framgång.

Vi slute denna sista del med erindran till Läraren, att han anförer en Schola, hvars lärjungar för det mästa äro bestämde till handverkare eller åkerbrukare. Han bör derföre ej inskränka sig till att undervisa dem i läsa, skriva och räkna, utan han bör framför alt gifva dem vana vid ordning i de minsta rörelser, samt bestämdhet och eftertanka vid alla öfningar och ofta upprepa den stora grundsatsen: *Gör väl hvad du gör.*

Derigenom skall han göra de barn, som lemna Scholan långt skickligare än andra att handtera hyfveln och väf-skötteln m. m. såsom erfarenheten sedan en mängd af år tillbaka äfven intygat i alla de länder der denna Method är i verksamhet,

---

N:o 2.

Uppröps-Register.

Förmiddagen.	Närv.	Frånv.	Summa.	Eftermiddagen.	Närv.	Frånv.	Summa.
Första Klassen.	25	15	40	Första Klassen.	24	16	40
Andra Klassen.	20	10	30				
Tredje Klassen.	15	5	20				
Fjerde Klassen.	17	8	25				
&c.							
1:ste Julii 1816.	77	38	115				

Redogörelse-Register.

Influit.			Utgivit.		
1820	R:dr s.	r.	1820	R:dr s.	r.
1 Maji	Balance från förra året	0000000	Maji 210	Nya Testamenten	00 0
	Delägarens insats	00 00 0	Oct. 4	Skiffertalor	0 00
	Gäfvor	00 00 0		Griffar	00
	Summa	0000000	Dec. 31	Lärarens Lön	000 00
				Balance till nästa år	0000 0 0
				Summa	0000000 0

N:o 4.

Mindre Inskrifts-Register.

Den anmälan- des namn.	Anmälda Barn.	Ålder.	Tiden för anmälan.	Förnyade Anmärkningar.						
				Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Junii	
Apelgren, B. Bergström &c.	N. Pehrsson Johansson	7 år 4 mån. 2 år 3 mån.	1820 Jan. 4. 1819 Jun. 9.	1820 Jan. 2. &c.						1820 4

N. B. Denna förteckning föres af Läraren, och mellan hvarje bokstaf i alphabetet lemnas ett öppet rum för att införa dem som under tidens lopp anmäla sig till inträde i Scholan.

Forteckning på dem som besöka Scholan.

1820	De besökandes Namn	Erhållet tillåtelse af
den 10 Jan.	N. N.	N. N.

N:o 6.

Julij 1816.

Upprops-Lista,

Första Klassen.

Nummer.	Namn.	1sta Veckan.							2:dra Veckan.							3:dje Veckan.							4:de Veckan.							5:te Veckan.							Gångor frånvarande.	Anmärkn.
		Lördag.	Fredag.	Thorsdag.	Onsdag.	Tisdag.	Måndag.	Lördag.	Fredag.	Thorsdag.	Onsdag.	Tisdag.	Måndag.	Lördag.	Fredag.	Thorsdag.	Onsdag.	Tisdag.	Måndag.	Lördag.	Fredag.	Thorsdag.	Onsdag.	Tisdag.	Måndag.	Lördag.	Fredag.	Thorsdag.	Onsdag.	Tisdag.	Måndag.							
1	Sjöberg.	+	-	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	2	Frånvarande 10 gånger för sjuk.					
2	Brink.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	1	Öfvergått till 2:dra klassen.					
3	Sutöberg.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	5	Frånvarande 5 gånger. Kan ej upp-gifva någon ordsak.					

Kostnads-Förslag.
Till en Vexel-Undervisnings-Schola för 70 Barn.

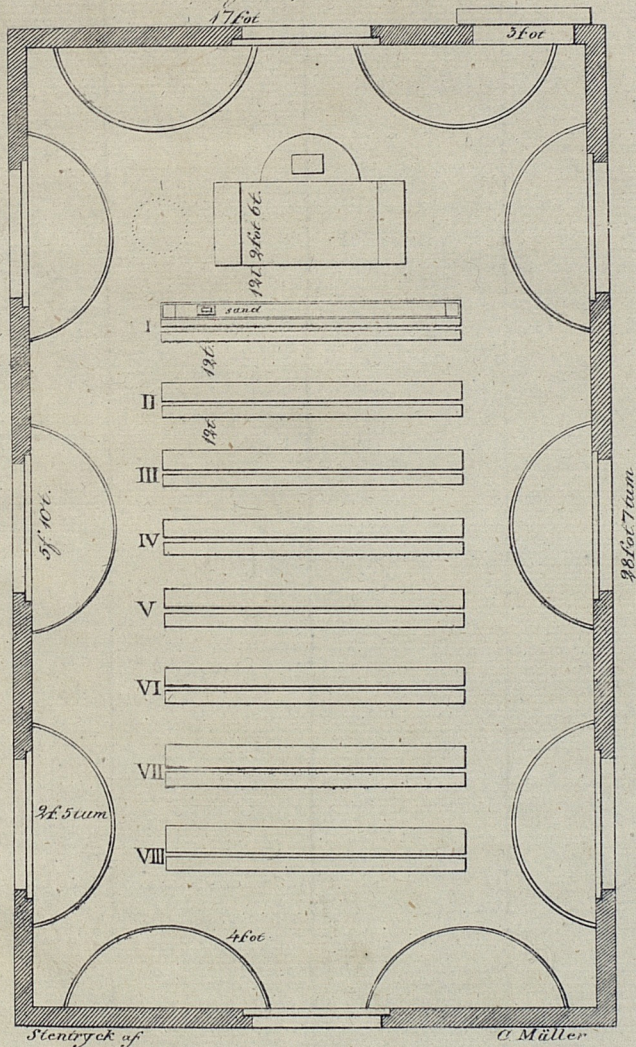
	Banco.
<i>Omkostnad för första Inrättningen.</i>	
8 Bord eller Pulpeter med hvar sin lä- da och 6 st. bänkar a 1 R:dr 15 sk. 4 r.	18 22 8
10 Monitörs-käppar och 10 Upprops- Tabeller a 8 sk.	3 16 —
60 Skiffer-Taflor a 10 sk. 8 r:st.	13 16 —
8 Läsning's Cirklar af jern a 32 sk.	5 16 —
8 Telegrafer a 8 sk.	1 16 —
Lärarens Estrad och Pulpet	7 16 —
140 Brädlappar för Tabeller	15 26 8
Vattenkär, Ringklocka, Pipa	2 — —
Väggur	6 — —
4 stolar	8 — —
Summa B:co R:dr	20 33 4
<i>Årlig Omkostnad.</i>	
240 st. Griffar a 4 r:st.	5 40 —
Blanketter och färgadt papper till Bil- jetter och märken	6 — —
Inlösen af Biljetter	10 — —
Papper, pennor, bläck	2 — —
Dupletter af Tabeller och böcker (In- köpas nya hvar 5:te år)	11 5 8
Då så väl Lärarens arfvode som hyra för Scholrum och eldning äro till sitt belopp högst olika på olika stäl- len, så upptagas de ej här.	
Summa B:co R:dr	34 45 8

Fogelvik den 1 Julii 1820.

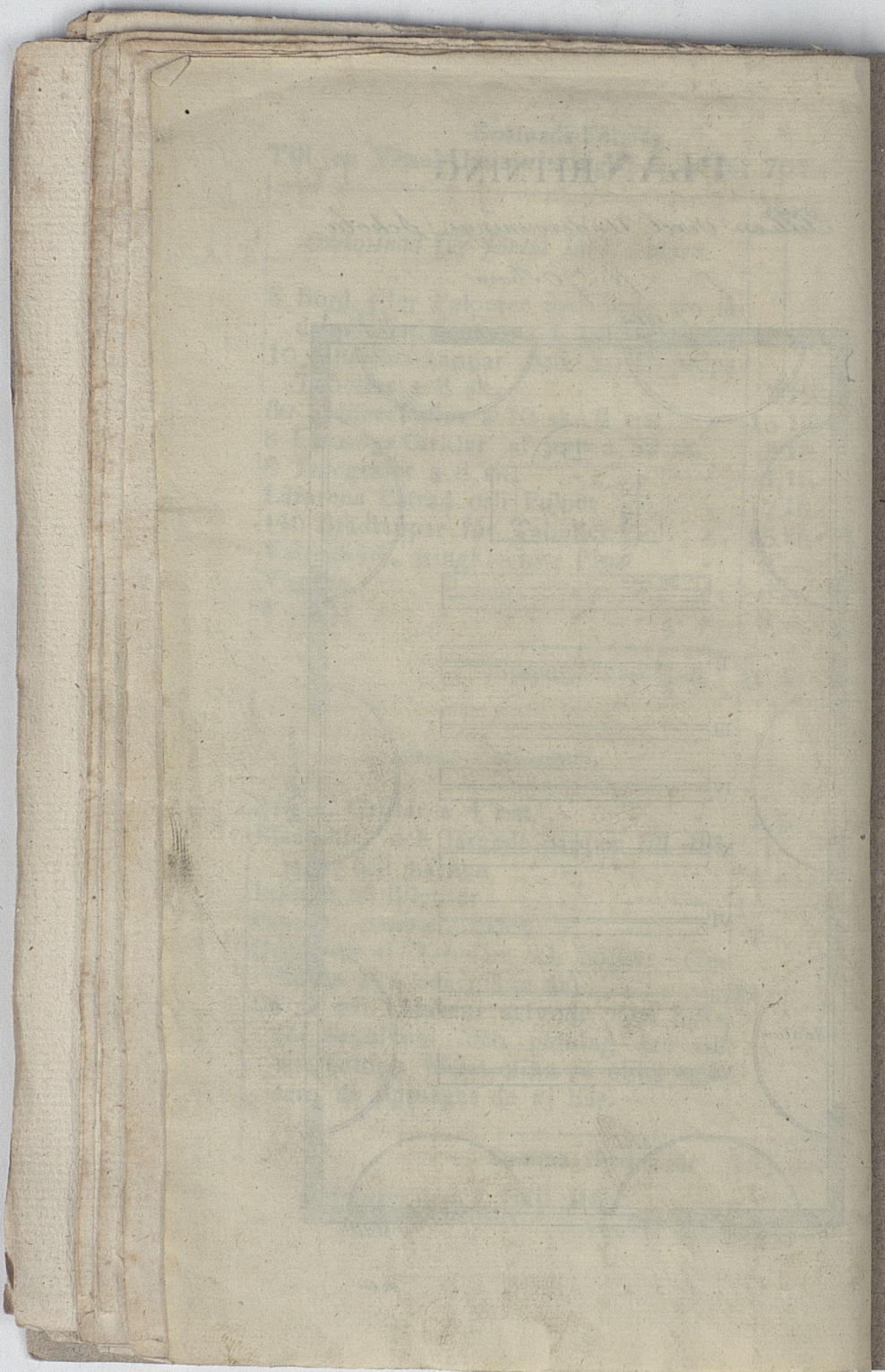
Fredrik Rådberg.

PLAN RITNING

*Fyll en Voxel Undervisnings-Schola
for 70 Barn*

0 1 2 3 4 8 12 fot

www.books2ebooks.eu